

Si tacuisses... (če bi molčal!)

Nikoli mi niso ugajale meša-
ne plošče balkanske kuhinje, pa
naj so na žaru ali ne. Zato mi ni
ugajala niti tista, ki nam jo je Bo-
go Samsa, nekoč dober izvede-
nec za krajevno politiko, serviral
v časnikarski obliki v nedeljski
številki našega dnevnika.

Seveda se strinjam z Rumize-
vo ugotovitvijo o Trstu, oblega-
ni trdnjavi, ki jo je objavil celo
Piccolo, ob svojih sedaj že dobrih
izkušnjah z balkanskimi zdraha-
mi in vojnami.

RAFKO DOLHAR

Povsem jasno je, da je Trst,
najbolj zahodna postojanka ob
železni zavesi, štiri desetletja bil
na barikadi pred možnim tatar-
skim udorom in je na ta račun
zahteval in dobival bolj ali manj
obrambna sredstva, ki jih je bolj
ali manj koristno uporabljal. Jas-
no je tudi, da je ta psihološki ob-
čutek oblegane trdnjave tako glo-
boko šel v kosti italijanskih so-
meščanov, da se ne zavedajo, ali
bolje se jim ne spleča zavedati se,
da nevarnosti ni več in da je to-
rej obrambna pripravljenost od-
več. In da za to niso potrebna več
nobena sredstva.

Potem pa preskok v naše raz-
mere in analiza zadnjih volilnih
rezultatov. To pa je za logiko ma-
lo prehudo.

Mislím, da ni potrebno, da se
na tem mestu spuščam v analizo
rezultatov odpiranja in razdaja-
nja slovenskih sil za miroljubno
sožitje med večino in manjšino
in podobne, dobro znane izra-
bljene fraze. Kam je to pripelja-
lo, je na dlani in še zmerna de-
mokratična levica je to na lastni
koži pri zadnjih volitvah okusi-
la. Toda to ni moj problem.

Naravnost neokusno pa je oz-
načevati za Pirovo zmago uvelja-
vitev kandidata Slovenske skup-
nosti Sama Pahorja na zadnjih
občinskih volitvah. Kdor je bil,
kot pisec članka najbolj zavzet
boter poraženega slovenskega so-
cialističnega kandidata in mu ni
bil sposoben priskrbeti več kot
350 perferenc, očitno slovenskih,
ker Italijani gotovo niso glasovali
zanj, bi se moral, če ne že posi-
pati s pepelom, pa vsaj umakni-
ti v puščavo na premišljevanje ali

NAŠI MANJŠINI SE NE OBETA NIČ DOBREGA

Nova vlada socialističnega mini-
strskega predsednika Giuliana Ama-
ta se je predstavila parlamentu, kjer
je v teku razprava o zaupnici. V nje-
ni sestavi je sicer precej novosti, ven-
dar je v bistvu šibka, ker lahko raču-
na le na podporo štirih strank, ki so
sestavljale dosedanjo vladno koalicijo.

Novosti se tičejo števila ministrov
in podtajnikov, ki jih je znatno manj
kot v prejšnji vladi ministrskega pred-
sednika Andreottija. Skupno je 25 mi-
nistrov in 35 podtajnikov, se pravi ne-
kaj desetih manj. Med ministri je da-
lje več novih obrazov, kar je posledica
sklepa krščanskodemokratske stran-
ke, da sta funkciji ministra in parla-
mentarca nezdružljivi. V stranki re-
lativne večine sicer niso vsi tega
mnenja, zaradi česar je treba pričako-
vati oster boj v strankinem vsedržav-
nem svetu. Po dolgih letih se je zgo-
dilo, da v vladi ni Giulia Andreottija,
ki je bil pred kratkim imenovan za
dosmrtnega senatorja. V vladi prav-
tako ni zunanjega ministra De Miche-
lisa.

Zanimivo je, da je bil za podtaj-
nika imenovan tajnik Liste za Trst Gi-

ulio Camber, iz česar izhaja, da je mi-
nistrski predsednik izpolnil obljubo, ki
jo je bil dal socialistični tajnik Craxi
tik pred zadnjimi državnozborskimi
volitvami, ko je sklepal zaveznitvo z
Listo za Trst. Prisotnost tega gospo-
da v vladi — med drugim je edini po-
litik iz Furlanije Julijske krajine v
vrstah rimske izvorne oblasti — uteg-
ne izvoliti načelno izjavo ministrske-
ga predsednika Amata glede izvaja-
nja 6. ustavnega člena, ki predvide-
va posebne norme za zaščito jezikov-
nih manjšin. Kot se še spominjamo,
je Camber med zadnjo volilno kam-
panjo poudarjal, da bo kot podtajnik
predvsem skrbel, da bi se v Trstu ne
 uvedla »dvojezičnost«, oziroma, da
slovenski manjšini ne bodo priznani
»novi privilegiji«.

HUD UDAREC

Medtem je pristojna komisija de-
želnege sveta Furlanije Julijske kraji-
ne odobrila osnutek novega deželne-
ga volilnega zakona. Če bo ta osnu-
tek odobril tudi deželni svet, v pri-
hodnjem deželnem zboru, ki bo izvo-
ljen prihodnje leto (po vsej verjetno-

Iz vsebine:

Stanko Žerjal:
Sredi letošnjega junija
v Medjugorju (2. del)
(str. 7)

Zasedanje SSK —
pogovor z B. Brezigarjem
(str. 3)

David Slobec:
Poslovna konferenca
Slovenija Vaš Partner
(str. 2)

sti že maja) ne bo več predstavnik
Slovenske skupnosti. Novi predpisi so
namreč taki, da je izvolitev deželnege
svetovaleca Slovenske skupnosti dejansko
nemogoča, saj naša slovenska po-
litična organizacija nikakor ne more
neposredno izvoliti enega svetovaleca
v enem izmed volilnih okrožij v deželi.

Če bo ta zakon odobren, je jasno,
da bo slovenski manjšini v Italiji za-
▶▶▶▶▶

MILOŠEVIĆ UGNAL NASPROTNIKE

»Modre čelade« so, kot se zdi,
vendarle prevzele nadzorstvo nad
letališčem v Sarajevu, s čimer bo
preko zračnega mostu končno le
začela prihajati v prestolnico Bos-
ne in Hercegovine humanitarna
pomoč. Srbske enote, ki so do-

slej nadzorovale letališče, so se
umaknile na položaje, ki jih nad-
zirajo oziroma bodo nadzirali mi-
rovni oddelki Združenih narodov.

Za preobrat v obnašanje srb-
skih vojaških enot v Bosni je bil

gotovo odločilen ultimatum Varnost-
nega sveta Združenih narodov,
čemur je treba dodati senzacional-
ni in nepričakovani obisk, ki ga
je konec prejšnjega tedna opravil
v Sarajevu francoski predsednik
Mitterrand. Ta je po zasedanju
predstavnikov evropske dvanaj-
sterice v Lizboni odletel v Split,
od koder so ga s helikopterjem
»modrih čelad« odpeljali v Sara-
jevo, kjer se je med drugim sre-
čal s predsednikom Izetbegovi-
čem. Šlo je vsekakor za pogum-
no in glede na okoliščine tudi
drzno gesto, za katero se je fran-
coski predsednik odločil iz razli-
čnih razlogov. Med drugim je ve-
rjetno hotel dokazati, da se kriza
v bivši Jugoslaviji more rešiti in
odpraviti na miroljuben način, če-
tudi sam ni izključil možnosti vo-
jaškega posega, vendar le za to,
da se omogoči pošiljanje pomoči
civilnemu prebivalstvu, ki se bo-
ri za preživetje.

Varnostni svet je z odobritvijo
nove resolucije v ponedeljek,

Vojaki dvigajo zastavo OZN na sarajevskem letališču

RADIO TRST A

■ NEDELJA, 5. julija, ob: 8.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.30 Kmetijski tednik; 9.00 Sv. maša iz župnijske cerkve v Rojanu; 9.45 Pregled slovenskega tiska v Italiji; 10.00 Otroci umetnosti: »Frédéric Chopin«; 11.00 Znaš ta zadnjo?; 11.45 Vera in naš čas; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 »Bonjour Triestese ali kabaret podirajočih se dni«; 14.40 Pesmi miru; 17.00 Arnaldo Bressan: »Odklek šenske«.

■ PONEDELJEK, 6. julija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Jugoslavija 1941-1945; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Penelope Russianoff: »Kdaj se bo meni nasmehnila sreča?«; 12.40 Mešani zbor Primorac-Tabor iz Trebč in z Opčin; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.30 Sanje se nadaljujejo: »Drevo«; 15.00 »Veliki bedaki«; 16.00 Glej, kaj ješ; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Klasični album; 18.30 Boris Kobil: »Ona + jaz = oba« — slike iz zakonske idilike.

■ TOREK, 7. julija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 »Trst je klical« — Mara Samsa v izpovedih, spominih in pismih; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Penelope Russianoff: »Kdaj se bo meni nasmehnila sreča?«; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.30 Dobrodošlo, poletje! O hobbyjih in prostem času; 15.00 »Veliki bedaki«; 16.00 Nazaj k naravi; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Klasični album; 18.00 William Shakespeare: »Kakor vam drago«.

■ SREDA, 8. julija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 »Trst je klical«; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Penelope Russianoff: »Kdaj se bo meni nasmehnila sreča?«; 12.00 Krščansko socialno gibanje na Primorskem; 12.40 Mešani zbor Srečko Kosovel iz Ajdovščine; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.40 Simboli in še kaj; 14.00 Poročila in deželna kronika; 15.00 »Veliki bedaki«; 16.00 Šport in rekreacija za vsakogar; 16.10 Lahka glasba raznih narodov; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Klasični album; 18.00 Indija — srce sveta.

■ ČETRTEK, 9. julija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 »Trst je klical« — Mara Samsa v izpovedih, spominih in pismih; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Penelope Russianoff: »Kdaj se bo meni nasmehnila sreča?«; 12.00 Izkušnje s potovanja po Srednji Ameriki; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 15.00 »Veliki bedaki«; 15.30 Novosti iz radijske diskoteke; 16.00 Moje najljubše knjige; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Klasični album; 18.00 Četrtekova srečanja: Obtoženci drugega tržiškega procesa.

■ PETEK, 10. julija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 »Trst je klical« — Mara Samsa v izpovedih, spominih in pismih; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Penelope Russianoff: »Kdaj se bo meni nasmehnila sreča?«; 12.10 Narodnozabavna glasba; 12.40 Tržaški oktet; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.40 Drugam drugače; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.30 Prvine Sredozemlja pri primorskih pesnikih in pisateljih; 15.00 »Vesele sanje«; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Klasični album; 18.00 Kulturni dogodki.

■ SOBOTA, 11. julija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Kulturni dogodki; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Penelope Russianoff: »Kdaj se bo meni nasmehnila sreča?«; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.30 Z naših prireditvev; 15.00 »Vesele sanje«; 16.00 Na počitnice 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Klasični album; 18.00 »Bonjour Triestese ali kabaret podirajočih se dni«.

V prisotnosti nad 200 slovenskih podjetnikov z vsega sveta

Poslovna konferenca Slovenija Vaš Partner

V festivalski dvorani na Bledu je bila od 21. do 23. junija poslovna konferenca pod geslom »Slovenija Vaš Partner« v organizaciji urada Mednarodnega združenja slovenskih razvojnih partnerjev iz Ljubljane (IASDP), pokrovitelji pa so bili slovenska vlada, Gospodarska zbornica Slovenije in Svetovni slovenski kongres.

Zamisel o organizaciji, ki bi povezovala tako slovenske gospodarske operaterje iz Slovenije kot tudi iz zamejstva in zdomstva, se je rodila lani v okviru Svetovnega slovenskega kongresa, ustanovljena pa je bila v Avstraliji predvsem po zaslugi tamkajšnjih slovenskih gospodarstvenikov.

Blejska konferenca je hotela predvsem predstaviti Slovenijo, njeno gospodarsko razvojno strategijo in raznovrstne poslovne načrte, ki lahko zanimali predvsem slovenske poslovne partnerje iz tujine. K uspehu te pobude je prav gotovo prispevala visoka in kvalificirana udeležba preko 200 slovenskih podjetnikov iz Argentine, Avstralije, Združenih držav Amerike, Kanade, Hrvaške, Francije, Nemčije, Italije, Švedske, Anglije, Švice, Avstrije in seveda Slovenije.

Poslovna konferenca se je uradno pričela že v nedeljo zvečer v Vili Bled, kjer je minister za zunanje zadeve Rupel priredil sprejem za vse udeležence, v ponedeljek zjutraj pa se je v Festivalni dvorani pričel delovni del konference s pozdravnimi nagovori predsednika Organizacijskega odbora Andreja Ocvirka, predsednika IASDP Dušana Lajovca in predsednika Svetovnega slovenskega kongresa Bojana Brezigarja. Sledili so nato referati predsednika slovenske vlade Janeza Drnovška, podpredsednika Gospodarske zbornice Slovenije Josipa Škoberneta ter predstavnika Evropske banke za obnovo in razvoj Rolfa Westlinga. Govorniki so se dotaknili različnih aspektov gospodarskega položaja Slovenije, ki ima zelo dobre razvojne perspektive kljub velikim zakonodaj-

nim in organizacijskim težavam, s katerimi se mora kot komaj rojena država soočiti in reševati.

Razvila se je nato zanimiva razprava o možnostih, pogojih in pričakovanih slovenskih poslovnih partnerjev, ki so se zavzeli za tesnejše medsebojno sodelovanje ter za bolj učinkovito promocijo aktualnih razvojnih in poslovnih projektov Slovenije v tujini. Iz našega zamejstva je spregovoril predsednik Slovenskega deželnega gospodarskega združenja dr. Siega, ki je poudaril važno vlogo, ki jo lahko imajo slovenski gospodarstveniki v Furlaniji Juljski krajini pri razvoju slovenskega gospodarstva tudi v luči zakona za obmejna področja ter videmskega in osimskega sporazuma.

V popoldanskih urah so se udeleženci konference razdelili v sedem delovnih komisij, ki so jih vodili priznani slovenski strokov-

DAVID SLOBEC

njaki, med katerimi so bili tudi guverner Banke Slovenije France Arhar, direktor Sklada za razvoj Republike Slovenije Igor Korže, svetovalec predsednika vlade prof. dr. Andrej Kumar itd.; prišle so tako na dan podrobne informacije o finančah in bančništvu, o odkupu podjetij in nepremičnin, o ekoloških dejavnostih, o mednarodni trgovini, o turizmu, o malih in srednjih podjetjih ter o inovacijah in raziskovalno-razvojnem delu. Konferenca se je zaključila v torek s predstavitvijo preko 300

projektov in poslovnih pobud, ki krijejo najrazličnejša gospodarska področja.

Slovenija je v zadnjih časih dokazala, da ima velik gospodarski potencial in razvit podjetniški čut, saj je v zadnjem letu nastalo preko 16 tisoč novih malih in srednjih podjetij, v velikem razmahu pa je predvsem obrtništvo. V Sloveniji deluje že 28 bank, velike uspehe pa beležijo tudi t.i. menadžerske šole, kot je npr. mednarodno priznani izobraževalni center v Brdu pri Kranju (International Executive Development Center), ki je v zadnjih šestih letih strokovno pripravil nad 9000 managerjev. Omeniti velja tudi pred kratkim ustanovljeni World Trade Center v Ljubljani, ki je eden izmed 240 tovrstnih svetovnih gospodarskih centrov. Gre za ustanove, ki v 69 državah nudijo svojim včlanjenim podjetjem vsakovrstno strokovno pomoč, tako da npr. že preko 200 tisoč podjetij po vsem svetu lahko v vsakem trenutku izkoristijo elektronski center, preko katerega na podlagi ponudb in povpraševanj lahko sklepajo med seboj kupčije in vsakovrstne gospodarske posle; v Ljubljani se tega Centra poslužuje 140 slovenskih podjetij, njihovo število pa bo po vsej verjetnosti v zelo kratkem času naglo naraslo. Prihodnje leto bo imel ljubljanski Center svoj sedež v popolnoma novem 16-nadstropnem nebotičniku, zraven pa bodo zgradili tudi nov »poslovni« hotel.

Na Trgu republike v Ljubljani je bilo v sredo, 24. junija, ob praznovanju prve obletnice proglasitve samostojnosti Republike Slovenije vzdušje nadvse slavnostno, a bolj umirjeno in manj evforično kot leto dni prej. Veselje ob praznovanju je skalila gospodarska kriza in vojna, ki se na Hrvaškem in v Bosni še ni zaključila. O tem je govoril tudi predsednik Slovenije Milan Kučan v svojem slavnostnem govoru. Predsednik ni obujal spominov na preteklost, govoril je o bodočnosti Slovenije, o možnostih za njen razvoj in uspeh, ki je že v enem letu svojega samostojnega življenja veliko naredila. Na sliki: »pravljični« zaključek slavlja na Trgu republike v Ljubljani (foto Marjan Dobovšek)

Pogovor s predsednikom Svetovnega slovenskega kongresa B. Brezigarjem

»Spravo pojmem predvsem kot pogled v prihodnost«

V Ribnem pri Bledu je pred kratkim zasedal glavni odbor Svetovnega slovenskega kongresa. Dela je vodil predsednik Bojan Brezigar. Naprosili smo ga za krajši pogovor, na katerega je rad pristal.

Kateri so glavni sklepi tega zasedanja?

Šlo je za dokaj pomembno zasedanje, na katerem smo vzeli na znanje, da so dogodki prehiteli nekatere izmed glavnih ciljev Svetovnega slovenskega kongresa, predvsem naloge, ki smo si jih zadali v zvezi z osamosvojitvijo Slovenije. Tako smo v Ribnem obširno obravnavali predvsem nekatera vprašanja, ki so aktualna za veliko število Slovencev, ki živijo v svetu. Eno teh vprašanj zadeva državljanstvo Republike Slovenije, v zvezi s katerim je v zadnjem času precej zmede, saj so bila pojasnila nepopolna še zlasti za tiste Slovence, ki so državljani Slovenije, a niso vpisani v državljansko knjigo. Predlagali smo torej, da bi slovenska vlada izdala jasna navodila in izdelala vsem razumljive obrazce za vpis v državljansko knjigo, vsekakor pa da se rok za vloge za pridobitev državljanstva podaljša za leto dni. Rok je namreč zapadel 24. junija letos, na papirju je trajal le to dni, vendar je bila Slovenija mednarodno priznana šele januarja letos, v nekaterih državah, kjer živijo Slovenci, pa sploh še nimajo svojih uradnih predstavnikov, kar seveda onemogoča izseljencem, da bi si oskrbeli navodila in da bi lahko v svoji državi vložili zadevno prošnjo.

Zasedanja so se udeležili delegati posameznih konferenc z vseh celin. Kakšen je »pulz« naših rojakov v zdomstvu? Kaj jih glede matične domovine najbolj zanima?

Rojaki v zdomstvu so zelo zaskrbljeni zaradi dogajanj v Sloveniji. Resnici na ljubo, ta zaskrbljenost izvira do neke mere iz strankarske oziroma ideološke o-

predelitve večine izmed njih, vendar tega počutja ne gre podcenjevati. Očitno rojaki ocenjujejo, da postopek demokratizacije ni bil v celoti izpeljan in zato pričakujejo, da bodo res oklicane volitve v roku, ki ga določa ustava, kaj naj bi pomenilo odločilni oziroma zadnji korak v prehodu od enega sistema na drugi. Ne smemo namreč pozabiti, da je sedanja skupščina sicer demokratično izvoljena, vendar po strukturi proizvod prejšnjega sistema, kar omogoča enim in drugim blokade v enem izmed zborov; vse to seveda otežkoča demokratizacijo in sprejem nekaterih ključnih zakonov, kot je na primer zakon o lastninjenju. Mislim, da je pri velikem številu Slovencev, ki živijo izven Republike Slovenije, zaskrbljenost resnična in mnenja sem, da je ne gre podcenjevati.

Se Vam zdi, da bo SSK mogel ohraniti svoj izvorni značaj in zlasti do kraja »izpeljati« spravo? Kaj je po Vašem sploh sprava? Je ta problem živ predvsem v Sloveniji ali izven njenih meja?

Sprava je samo ena izmed programskih točk Svetovnega slovenskega kongresa. Že nekajkrat sem poudaril, da pojmem spravo predvsem kot pogled v pri-

hodnost, kot nekaj, kar se mora še uresničiti, vendar pa ne sme biti osnovano samo na dogajanjih iz preteklosti. Če želimo biti Slovenci zrel sodoben narod, moramo skušati skupaj zasnovati svojo prihodnost. To seveda nikomur ničesar ne jemlje; nasprotno, zgodovine ne smemo ne zanikati ne pozabiti. Vendar noben sodoben narod ne more svoje prihodnosti graditi zgolj na tragičnih zgodovinskih dogodkih. Slednji naj bodo v poduk in v svarilo, nikakor pa ne vodilo pri bodočem delu. Morda je prav ta aspekt med Slovenci, ki so dolga leta živeli daleč od domovine, še nekoliko tuj, vendar mora Kongres tudi njih prepričati, da ostaja ta problem

živ, tudi če v njem ne iščemo delitev za prihodnost.

Kako je z organizacijo glavnega odbora SSK, ki ima sedež v Trstu?

Kot pri vsaki organizaciji so tudi pri Svetovnem slovenskem kongresu organizacijske težave, ki jih je treba premostiti. Glavni odbor ima sedež v Trstu in doslej smo to nalogo opravljali z veliko mero improvizacije in s še večjo mero prostovoljnega dela. Mislimo, da bo treba tudi to vprašanje premostiti in preiti na profesionalizacijo, pa čeprav minimalno. Samo tako bomo namreč kos svojim nalogam.

Kdaj bo nova seja glavnega odbora?

Prihodnja seja bo verjetno v januarju 1993. Upamo, da bodo tedaj volitve že mimo in da bomo lahko v mirnejšem vzdušju nastavili naše bodoče delo.

Si tacuisses... (če bi molčal!)

vsaj molčati. Si tacuisses, philosophus mansisses, pravi latinski pregovor. Če bi molčal, bi ostal v naših očeh modrijan. Pomoti navkljub. Očitno pa je, da se v glavi nekaterih matematika ne sklada z logiko. Številke govori: Pahor je dobil 1500 preferenc, od teh najmanj tisoč izven dosežanih volivcev SSK, in povečal volilno moč SSK za eno četrtno. To pomeni, da je naša skupnost Z MALO ZAČETNICO do grla sita neproduktivnih obljub ve-

činskih strank, zato je podprla človeka, ki se za pravice manjšine ne bori z dinamitom, temveč s državi plačanim kolkovanim papirjem. Najbolj nesmiselno pa je pripisati uspeh domačih fašistov Pahorjevi kandidaturi. Seveda se v ocenjevanje o neplačani pristojbini za smeti ali globo sploh ne spuščam. Take fraze, v najboljšem pomenu besede poslušamo iz nepoučenih italijanskih ust.

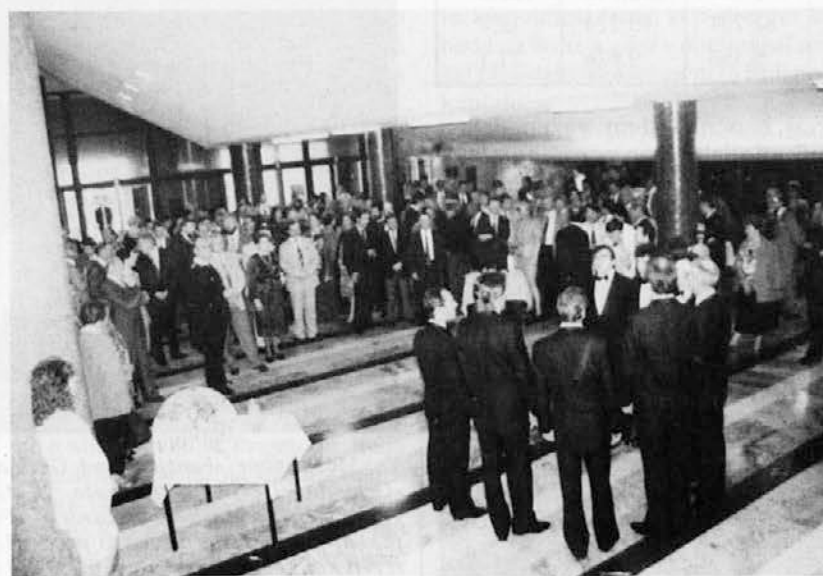
V to balkansko ploščo pomešati še hitro cesto z balkanskimi prestolnicami in bančne investicije v Sloveniji in celo v matjuški Rusiji, sedaj ne več nekoč oboževani SSSR, je povsem odveč. Če pa hočejo taki pisci, na račun slovenski manjšini dobro poznanega gesla o mostu med narodi vtakniti nojevsko glavo v pesek in čakati, da bo naša manjšina dobila zaščito v nekem prihodnjem nedoločnem stoletju, je njihova stvar. Kdor le malo pozna zgodovino, mora vedeti, kam je privedlo italijansko državno skupnost popuščanje škvadristom. Uboj Matteottija je menda dobro znan! Vsekakor je skrivanje lastnega neuspeha s pomočjo zaničevanja uspeha drugega, najslabša oblika politične demagogije, ki jo poznamo in presega vsako mero dostojnega informiranja naše javnosti.

* * *

V ponedeljek, 29. junija, je na tržaški univerzi iz jezikoslovja diplomirala

BARBARA MARASSI

Iskreno ji čestitajo teta Jerica, stric Mirko, Valentina, Eliana in mati Zana ter ostalo sorodstvo.

Slovenski generalni konzul v Trstu Jože Šušmelj je v četrtek, 25. junija, pripravil v veži Kulturnega doma sprejem v počastitev prve obletnice osamosvojitve Republike Slovenije. Slavnosti so se udeležili slovenski in italijanski politični, gospodarski in kulturni predstavniki, matično domovino pa sta zastopala zunanji minister dr. Dimitrij Rupel in minister za Slovence po svetu dr. Janko Prunk. Nekaj pesmi je med slavnostjo zapel Tržaški okteta.

Sprejem je bil skrbno pripravljen in prijeten, pomemben pa je bil še posebej zaradi tega, ker ga je prvič priredil slovenski konzulat in to v slovenski stavbi. Udeleženci so imeli občutek, da so zares »doma«. Na sliki: posnetek s sprejema v Kulturnem domu v Trstu med nastopom Tržaškega okteta

(foto M. Magajna)

Občni zbor Bančne sekcije SDGZ

»Predstavljamo važen dejavnik specializirane ponudbe«

Prizor z občnega zbora Bančne sekcije SDGZ. Za mizo sedijo: (z leve) Vojko Kocjančič, Gvido Zidarič in Ksaverij Leban (foto D. Križmančič)

V župnijski dvorani v Nabrežini je bil v sredo, 24. junija, 7. redni letni občni zbor Deželne bančne sekcije Slovenskega deželnega gospodarskega združenja. V nabit polni dvorani je predsednik Gvido Zidarič prebral poročilo o delovanju sekcije v zadnji poslovni dobi, njegova izvajanja pa je dopolnil tajnik Vojko Kocjančič.

V bančni sekciji SDGZ je vseh šest slovenskih denarnih zavodov v Furlaniji Julijski krajini, in sicer Tržaška kreditna banka, Kmečka

banka v Gorici, Hranilnica in posojilnica na Opčinah ter posojilnice in hranilnice v Nabrežini, Doberdolu ter Sovodnjah. »Kljub nekaterim negativnim trendom — je v svojem poročilu dejal predsednik Zidarič — so se bistvene postavke v bilancah vseh naših bank precej povečale. Porast se celo šteje med 12 in 23 odstotkov na boljše glede na stanje iz leta 1990«. Najznačilnejši pokazatelj delovanja slovenskih denarnih zavodov so naslednji:

VREDNOST V MILIJONIH LIR	STANJE 31.12.1990	STANJE 31.12.1991	PORAST V %
LASTNE VREDNOTNICE	149.145	178.799	20,0
NALOŽBE	449.406	514.040	14,4
ZAUPANA SREDSTVA (Vloge)	773.603	953.318	23,2
PREMOŽENJE	82.721	93.224	12,7
ČISTI DOBIČEK	8.156	9.876	21,1

Iz zgornje razpredelnice izhaja, da »naše banke — kot je ugotovil Zidarič — nekaj pomenijo tudi v deželnem merilu. Danes je

naš bančni sistem važen dejavnik specializirane ponudbe v bančnem sistemu Furlanije Julijske krajine, ki je nezanemarljiv celo v

Kot vsako leto so v Križu tudi v nedeljo, 28. t.m., počastili vaška zavetnika sv. Petra in Pavla s procesijo. Igrali so godbeniki iz Nabrežine, videti pa je bilo tudi veliko narodnih noš (foto M. Magajna)

Umrl je Rado Bordon

V Ljubljani je umrl veliki slovenski narodnjak in pesnik Rado Bordon. Rodil se je v Trstu v letu 1915, njegovi pa so se za časa fašizma preselili v Ljubljano, kjer je Bordon takoj začel z narodnostnim delom. To ga je pripeljalo v zapore in izgnanstvo, od koder je po padcu fašizma odšel v partizansko četrto prekomorsko brigado, sestavljeno iz primorskih Slovencev.

Po vojni je Bordon delal v Ljubljani in bil zaradi svojeglavosti tudi zaprt pod novim režimom, prej kot svojeglavost bi lahko imenovali to veliko vero v demokracijo in svobodo, kateri se je Bordon zapisal že v mladih letih. Pred kratkim je v Ljubljani izdal tudi zadnjo zbirko poezij-sonetov, ki je bila pri bralcih zelo dobro sprejeta. V svojem bogatem življenju je bil med drugim nekaj časa tudi glavni tajnik Mohorjeve družbe iz Celja.

V soboto, 4. in nedeljo, 5. t.m., bo v Števerjanu tradicionalni

FESTIVAL NARODNOZABAVNE GLASBE

Udeležile se ga bodo glasbene skupine iz zamejstva in Slovenije.

odstotkih skupno nabranih sredstev in naložb.

Med razpravo, v katero je poseglo več udeležencev, je prišla do izraza želja, da bi se okrepilo sodelovanje med slovenskimi denarnimi zavodi v zamejstvu, četrta ni bil izoblikovan noben konkretni predlog, kako takšno sodelovanje uresničiti glede na bistvene razlike, ki obstajajo v ustroju TKB in Kmečke banke na eni ter hranilnicami in posojilnicami na drugi strani.

Kot zunanji opazovalci mislimo, da bi naši slovenski denarni zavodi mogli predvsem krepiti sodelovanje na področju kadrov, saj je znano, da bodo banke v prihodnosti čedalje bolj izgubljale značaj le klasičnega denarnega zavoda in imele čedalje večjo vlogo na področju terciarnih in kvartarnih dejavnosti. V tem pogledu pa različni ustroj naših denarnih zavodov ne predstavlja ovire za sodelovanje. Morda bi kazalo v novi poslovni dobi posvetiti nekaj pozornosti prav temu problemu.

Novi predsednik bančne sekcije SDGZ je Ksaverij Leban od Kmečke banke v Gorici, podpredsednik pa je Pavel Milič od Hranilnice in posojilnice na Opčinah.

4. zborovska revija »Pesem v zalivu«

Moški zbor »Fantje izpod Grmade«, dekliški zbor »Devin« in Zadruga »Grmada - Devin« so v soboto, 28. t.m., pripravili na dvorišču devinskega gradu prijetno glasbeno srečanje — »Pesem v zalivu«, ki je postalo že tradicija, saj je bilo letos že četrto po vrsti. Poleg obeh domačih zborov so na tej reviji kot gostje nastopili še Dekliški zbor »Igo Gruden« iz Nabrežine, moški nonet iz Dobrovega »Brda« ter italijanski mešani pevski zbor »Giuseppe Tartini« iz Pirana. Spored je bil izredno raznolik in zanimiv. Prevladovale so sicer slovenske ljudske pesmi, slišati pa je bilo tudi precej polifonskih, črnskih duhovnih itd. Nonet iz Dobrovega je zapel tudi nekaj izvornih skladb, piranski zbor pa je pripravil »mednarodni« program.

Četrta »Pesem v zalivu« je tudi tokrat privabila lepo število obiskovalcev, kar dokazuje, da je ta zborovska prireditev priljubljena in da je treba z njo nadaljevati. Poleg tega pa ima važno povezovalno vlogo: ni namreč naključje, da so bili med gostujočimi zbori eden iz sosednje vasi, eden iz Goriških Brd, tretjega pa sestavljajo pripadniki italijanske manjšine v slovenskem delu Istre. Točke sporeda je na sobotni prireditvi povezoval Marko Tavčar.

Na sliki: sugestiven posnetek z letošnje 4. zborovske revije »Pesem v zalivu« (foto D. Križmančič)

Zaključni koncert zborov »Igo Gruden«

Na sedežu društva »I. Gruden« iz Nabrežine je bil v nedeljo, 28. junija, prijeten zaključni koncert obeh domačih zborov, moškega in ženskega. Prireditelj je privabila v društvene prostore veliko ljudi, tako da v dvorani ni bilo več prostora.

Spored obeh zborov so sestavljale predvsem slovenske ljudske pesmi. Koncert se je začel z nastopom moškega zbora »I. Gruden«, nato so zapele ženske, ob koncu pa so nekaj narodnih izvedli tudi v mešani zasedbi. »Režiserka« večera je bila mlada pevovodkinja obeh zborov Ksenija Kos. S tem koncertom se je za pevce pričel poletni premor, ki pa bo le kratkotrajen, predvsem za moški zbor, saj bo prihodnje leto 25. obletnica njegovega nastanka. Treba bo torej spet kmalu začeti z vajami.

Na sliki: prizor z nedeljskega koncerta na sedežu društva »Igo Gruden« v Nabrežini (foto D. Križmančič)

Arheološka razstava »Zaklad s Kanalskega vrha«

V Novi Gorici je bila do 26. junija v vitrini Društva likovnih umetnikov Severne Primorske odprta lepa arheološka razstava »Zaklad s Kanalskega vrha«.

Arheolog dr. Drago Svoljšak je ob njenem odprtju spregovoril o pomembnosti te najdbe, ki je ena najpomembnejših v zadnjem času na slovenskih tleh. Prvič so najdene predmete predstavili javnosti v Novi Gorici; gre za okrog dvesto kosov bronastega nakita, orožja, ingotov, ki so jih našli pred dobrima dvema letoma na ledini Zakalin med Kanalskim vrhom in zaselkom Mrcinje.

Izredno odkritje gre pripisati bratoma Mirku in Branku Uršiču iz Kanala, ki že vrsto let zbirata staro železo in stare predmete iz prve svetovne vojne, katerih najdena veliko na območju nekdanje soške fronte. Zaklad sta našla med dvema apnenčastima skladoma, pokrit pa je bil s 50-centimetrsko plastjo zemlje. Na dnu sta našla ingota, to so kosi še neobdelanega bronu, iz katerih so umetniki izdelovali pred tritisoč leti raz-

ne ogrlice, a tudi orožje in potrebno orodje. Nad ingoti so ležale ovratnice, sekire, razne cevčice, okrasni predmeti in celo gumb so našli med raznovrstnimi izdelki.

Arheologi so mnenja, da je bil zaklad iz bronaste dobe, se pravi iz okrog tisoč let pred Kristusovim rojstvom, spravljen v veliki lončeni posodi, ki pa je s časom razpadla; njene delce so namreč tudi našli na istem mestu. To je največje odkritje iz bronaste dobe na Primorskem in največje na istem kraju tudi v Sloveniji. Arheologi in zgodovinarji si težko razlagajo najdbo, saj ne vedo, kaj je dejanjski človek iz bronaste dobe počel na tistem kraju tisoč let pred Kristusom. Najbrž je šlo za potujočega trgovca, ki je skrnil svoje stvari v strahu pred tatovi, druga teorija pa pravi o daritvi, ki naj bi jo človek iz bronaste dobe opravil bogovom. Seveda pa je najdeni zaklad zavil v tančico skrivnosti, kot se za vsak zaklad pač spodobi. Razstava v Novi Gorici lepo sovpadla s 40-letnico delovanja Goriškega muzeja. J.P.

Na igrišču Športnega društva »Sokol« v Nabrežini se bo v petek, 3. t.m., ob 18.30 pričela tradicionalna

RAZSTAVA VIN domačih vinogradnikov

Razstava se bo zaključila v nedeljo, 5. julija. Ob 11. uri bo na ta dan v dvorani KG »Igo Gruden« v Nabrežini srečanje z vinogradniki na temo:

»Razstava in pokušnja domačih vin — rezultati in perspektive«

Igor Jogan o teritoriju in narodnosti

Igor Jogan je v okviru Slovenskega raziskovalnega inštituta napravil zanimivo in poglobljeno raziskavo o povezavi med teritorijem in narodnostjo. Inštitut je to raziskavo objavil v knjižni obliki. Delo je izšlo v italijanščini z naslovom: »Territorio e etnia — la questione degli sloveni nella politica urbanistica del FVG«. Predstavili so jo v ponedeljek, 29. t.m., v prostorih Fakultete za politične vede v Trstu. Poleg avtorja, ki je povedal nekaj besed o nastanku in pomenu knjige, sta na predstavitvi spregovorila prof. Darko Bratina in arh. Roberto Costa.

* * *

Pri Orehu v miljski občini so v četrtek, 25. junija, slovesno izročili namenu novo industrijsko naselje Valdadige, v katerem je združenih 13 malih podjetij. Razprostira se na površini 6 tisoč kvadratnih metrov.

Razstava Michelstaedterjevih slik na goriškem gradu

O Carlu Michelstaedterju je bilo že veliko napisanega, morda se ga zadnje čase tudi preveč zlorablja v name-ne, kateri niso jasni niti piscem, ki o njem pišejo, kaj šele tistim, ki o njem vedo samo to, da je bil še zelo mlad, ko si je pogнал nekega dne kroglo v glavo in tako zaključil bivanje v rodni Gorici. Dan prej je končal diplomsko nalogo na filozofski fakulteti, po kateri je sedaj tudi poznan; bilo mu je triindvajset let in bil je židovskega rodu.

Gorica, ki se nekaj časa za svoje-ga velikega sina, ki je pokopan na starem židovskem pokopališču v Rožni dolini v Sloveniji, ni zmenila, skuša zadnja leta popraviti, kar se popraviti seveda da, saj so Carlovi sodobniki že vsi pomrli in tako kaj posebno novega ne moremo o njem zvedeti. Tržaški profesor nemščine in velik ljubitelj vsega germanskega Claudio Magris je pred kratkim dal na trg knjigo o Michelstaedterjevemu prijatelju Mreuleju, ki je bil na mladega goriškega filozofa zelo vezan. Deželna postaja RAI je tudi v lanskem letu posnela televizijski film, pomešan z igranimi vložki, v katerem je glavno vlogo Michelstaedterja odigral mladi goriški zdravnik Ziccarelli Gianfranco, ki je najbrž največji poznavalec Michelstaedterja sedaj, poleg Devetaga, ki je napisal scenarij za film.

V Gorici pa je na gradu na ogled razstava Michelstaedterjevih likovnih del. O razstavi, ki bo odprta do 23. julija, se je že veliko pisalo. Mladega goriškega filozofa prikazuje v novi luči, kot umetnika, ki riše svoje sovrst-

nike, ljudi svoje dobe in prijatelje, sošolce iz Gorice in Firence, od mladega Sabe do Guida Mazonija, ki je bil v tistih časih izredno spoštovan profesor na florentinski univerzi. Michelstaedter je risal mrzlično naglo, hotel je prehiteti čas, ki se mu je tako hitro iztekal. Morda to najbolj opazimo, ko gledamo njegove avtoportrete, kjer vidimo fanta, ki je sicer res še hodil na Sočo, a ga je v notranjosti nekaj razjedalo, dokler ga ni to tudi pokončalo.

Znani Carlo Bo je v Corriere della sera o tej razstavi zapisal, da se zelo razlikuje od vseh ostalih, ki nam predstavljajo pisce, ki so obenem tudi slikarji. Razliko vidi predvsem v

tem, ker meni, da so razni Hugo, Valéry, Montale in podobni bili pravi amaterji in so risali predvsem za zabavo. Michelstaedter pa je risal zato, ker je s tem dopolnjeval svoja razmišljanja in iskal samega sebe, končno najbrž niti sam ni vedel, kaj naj postane. Slikarstvo mu je pomenilo iskanje odgovora na zadnje vprašanje, katerega pa ni našel, groza njegove notranje stiske je morda najlepše prikazana v avtoportretih, ki si jih lahko ogledamo v Gorici na gradu. Risba s svinčnikom Procesija senc pa je več kot napoved lastnega odhoda, še danes namreč stoji aktualna pred nami.

Jurij Paljk

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE

PREDSTAVE NA PROSTEM

Carlo Goldoni

PREBRISANA VDOVA

Režija Meta Hočevar

PREMIERA

v petek, 3. julija, ob 21. uri - BAZOVICA - Trg pred župniščem

PONOVIŠČE:

v soboto,	4. julija, ob 21. uri - OPČINE - Prosvetni dom
v nedeljo,	5. julija, ob 21. uri - BARKOVLJE - Kulturno društvo
v ponedeljek,	6. julija, ob 21. uri - KRIŽ - Ljudski dom
v sredo,	8. julija, ob 21. uri - KONTOVEL - Društvena gostilna
v četrtek,	9. julija, ob 21. uri - PREBENEG - V parku
v petek,	10. julija, ob 21. uri - NABREŽINA - Igrišče Sokola
v soboto,	11. julija, ob 21. uri - ZGONIK - Pod županstvom

Ljubljanska razstava o Konstantinu Wurzbachu, pomembnem avstrijskem biografu in leksikografu

V kulturno-informacijskem centru v ljubljanskih Križankah je Dunajski mestni in deželni arhiv v povezavi z Zgodovinskim arhivom in Mestnim muzejem v Ljubljani pripravil razstavo o Konstantinu Wurzbachu, pomembnem in pravzaprav prvem biografu in leksikografu vseh avstrijskih dežel.

Wurzbach se je rodil v Ljubljani leta 1818, kjer je obiskoval gimnazijo in licej, potem pa je v Gradcu študiral pravo. Vendar je vstopil v vojaško službo v Krakovu in Lvovu. V revolucionarnem letu 1848 je prišel na Dunaj, kjer je služboval v dvorni knjižnici, pozneje pa v notranjem ministertvu.

Po naročilu avstrijskega notranjega ministra Bacha je začel od leta 1853 objavljati splošno biografijo za celotno avstrijsko cesarstvo, ki je upoštevala tudi slovenske izdaje. Po Bachovem padcu v letu 1859 se je Wurzbach popolnoma posvetil biografskemu leksikonu avstrijskega cesarstva. Delo bi naj obsegalo življenjske orise pomembnejših oseb, ki so bile od leta 1750 rojene v avstrijskih kronovinah. Od tretjega zvezka je ta projekt, ki je narasel na šestdeset knjig, sofinansirala Avstrijska akademija znanosti. Med 24.000 biografijami je upoštevanih tudi 150 Slovencev.

Wurzbach je ogromno delo, kar se danes sliši fantastično, v glavnem opravil sam, čeprav je imel pomočnike in sodelavce. Izpostavljen je bil najrazličnejšim kritikam in očitkom, da je le kompilator. Menil je, da ga v Nemčiji bolj cenijo in upoštevajo kot v Avstriji, katere »enotnost je kljub 21 kronovinam in več kot 12 jezikom predstavil v neizbrisni celoti, veličini in mogočnosti«. Zato se je zagrenjen izselil v bavarski Berchtesgaden, kjer je kljub bolezni z železno disciplino svoje orjaško delo dve leti pred smrtjo zaključil. Zadnji zvezek njegovega leksikona je izšel pred sto leti. Konstantin Wurzbach je umrl leta 1893 v Berchtesgadnu.

L.D.

* * *

Predstavili monografijo M. Bambiča

Na gradu Kromberk so v torek, 30. junija, predstavili monografijo posvečeno življenjskemu delu slikarja, ilustratorja in izumitelja Milka Bambiča, ki je umrl lani. Knjigo sta izdala Goriški muzej iz Nove Gorice in Svet slovenskih organizacij iz Italije. Uvodno besedo na predstavitvi je podal ravnatelj Arhitekturnega muzeja iz Ljubljane dr. Peter Krečič. O vsebini prelepe knjige, ki zasluži poglobljeno obravnavo, bomo še poročali.

Lev Detela

Mednarodni simpozij Dunaj in Slovenci v Ljubljani

V prostorih ljubljanskega magistrata se je 20. junija zaključil mednarodni simpozij o Dunaju in Slovencih. Pripravili so ga na pobudo dr. Feliksa Bistra Avstrijski inštitut za vzhodno in jugovzhodno Evropo, Zveza zgodovinskih društev Slovenije in Slovenska izseljenska matica s pomočjo Avstrijskega ministrstva za znanost in kulturnega oddelka mesta Dunaj ter Ministrstva za znanost in tehnologijo Slovenije in mesta Ljubljana. V dveh dneh se je zvrstilo kar 19 referentov. V prvem delu so znani strokovnjaki minister Janko Prunk, Primož Simoniti, Anton Ožinger, Walter Lukan, Olga Janša-Zorn, Vincenc Rajšp, Peter Vodopivec, Janez Stergar in Polona Šega govorili o zgodovinskih in socialnih razsežnostih razmerja med Slovenci in Dunajem, ki je bil kot glavno mesto mnogonarodne države, kateri so pripadali tudi Slovenci, skozi stoletja eden od poglavitnih impulzov za dogajanja med Slovenci. To dejstvo je tudi iz političnih in ideoloških razlogov, kot je poudarilo več predavateljev, v desetletjih po drugi svetovni vojni zbledelo, tako da ga zdaj na novo odkrivamo. Analize preteklega zgodovinskega dogajanja dokazujejo, da je marsikaj slabo ali pomanjkljivo raziskano, tako da bo določene trditve in zaključke, ki so bili do sedaj v veljavi, potrebno dopolniti ali pa sploh popraviti. Stoletne vezi med Dunajem in Ljubljano so izredno razvejane in dra-

gocene za razvoj slovenskega naroda in kulture, čeprav to razmerje ni bilo le pozitivno.

Pomembno vlogo pri ozaveščanju slovenskega naroda je odigrala tudi dunajska univerza, ki so jo ustanovili leta 1365. Na njej je študiralo veliko število Slovencev iz najrazličnejših krajev, vzpodbudno pa je tudi število na tej univerzi skozi stoletja delujočih slovenskih profesorjev in rektorjev. Nekateri referenti so razčlenili tudi na videz obrobne, a za sociologijo in kulturno zgodovino zanimive teme. Tako je Peter Vodopivec poročal o načinu življenja slovenskih študentov na Dunaju, Polona Šega pa je predstavila slovenske kostanje, ki so še nedavno bili zanimiva posebnost avstrijskega glavnega mesta.

V drugem, kulturno-zgodovinskem delu simpozija so umetnostni zgodovinarji Emilijan Cevc, Marko Pozzetto in Damjan Prelovšek opozorili na dunajske vplive na slovensko umetnost. Prelovšek je posebej opisal dunajsko arhitekturno teorijo na začetku 20. stoletja, ki jo je Plečnik na preoblikovan in samosvoj način uporabil pri načrtu za stavbo Univerzitetne knjižnice v Ljubljani.

V literarnozgodovinskem delu sta bila v ospredju Cankarjevo dunajsko življenje in delo in tako imenovani slovenski literarni krog, ki je na Dunaju deloval v težkem času druge svetovne vojne, o čemer sta poročala Slavko Fras in France Pibernik. Av-

tor tega poročila je ocenil slovensko književnost na Dunaju po drugi svetovni vojni. Menil je, da je avstrijska metropola večsmerno in ambivalentno mesto, v katerem so slovenski pisatelji napisali bistvena ali pa vsaj značilna dela. Po drugi svetovni vojni se je tu v malem spet dogodila slovenska kulturna zgodovina. Poleg na Dunaju živečih koroških Slovencev so gostovali še Slovenci iz domovine, predvsem pa so tu delovali tudi nekateri samosvoji avtorji in posredniki med slovensko in nemško-avstrijsko kulturno javnostjo, kar v zadnjem času stopa v ospredje. Milena Merlak, ki že trideset let živi na Dunaju, je na subtilen način predstavila svojo liriko. Na koncu je Borut Loparnik poročal o slovenskih glasbenikih na Dunaju, eden od teh, Tomaž Sveté, pa je predstavil svojo kompozicijo »Slovenski requiem«. Simpozij se je zaključil s koncertom dunajskih glasbenih skupin. Predavanja bodo izšla v posebnem zborniku.

* * *

»Podobe iz Nadiških dolin« v Špetru

V Beneški galeriji v Špetru bo v soboto, 4. t.m., odprte razstave z naslovom: »Podobe iz Nadiških dolin«, ki je postala že tradicija, saj je 13. po vrsti. S to razstavo se vsako leto zaključijo v Špetru mednarodni slikarski natečaj. Tokrat se ga je udeležilo 70 umetnikov — slovenskih, furlanskih ter iz Slovenije, Koroške in Bosne.

Špetska Beneška galerija opravlja že 15 let pomembno poslanstvo. Samo v okviru natečaja »Podobe iz Nadiških dolin« je v njenih prostorih razstavljalo okrog 700 različnih umetnikov, če pa k temu dodamo še ostale razstave, bomo našli kar okrog 3.000 likovnikov.

* * *

V nedeljo, 28. junija, so bili v špeterski občinski dvorani nagrajeni otroci, ki so se najbolj izkazali na letošnjem 19. natečaju »Moja vas«. Natečaj razpisuje študijski center Nediža iz Špetra, namenjen pa je šolskim otrokom iz videmske pokrajine. Udeleženci so spise napisali v svojem narčju. Tematika je bila tudi tokrat raznovrstna — od ljudskih pripovedk, doživljajskih in domišljajskih sestavkov do opisov in raziskav o domači ljudski kulturi. Sredstva za nagrade so prispevala slovenska kulturna društva in številna podjetja.

* * *

Društvo »Jadro« iz Ronk je v preteklih dneh zaključilo svojo letošnjo dejavnost. Člani društva so s svojim delom zadovoljni, saj je obračun vsekakor pozitiven. Med drugim so priredili dva tečaja slovenščine, ki sta naletela na precejšen odmev. Opaziti je, da se zanimanje za slovenščino v Laškem veča.

JANEZ JANŠA - PREMIKI

V sredo, 23. junija, so v Ljubljani v Cankarjevem domu predstavili knjigo, ki je že pred izidom dvignila na slovenskih tleh veliko prahu in ga bo še več v naslednjih dneh, ko bodo knjigo končno lahko prebrali tudi bralci, katerih pa je zelo veliko, če povemo, da se je nanjo naročilo v prednaročilu že čez 17 tisoč ljudi. Številka je izredna za slovenski trg, kot je tudi izredno zanimanje zanjo, saj je avtor Janez Janša, ki je pisec knjige z naslovom Premiki, zelo znano ime, nekateri ga imajo tudi za enega očetov sedanje, nove republike Slovenije.

Knjigo so imenitno tržno najavili že pred več kot tremi meseci, ko so tudi začeli pri Mladinski knjigi, ki je knjigo izdala, nabirati prednaročila. Janševa knjiga govori predvsem o nastajanju in obrambi slovenske države med leti 1988 in 1992. Tema je seveda zelo kočljiva, saj so vsi protagonisti te dobe še vedno živi in je zato lahko kaj hitro povod za zamere, groba poenostavljanja in tudi za politično diskusijo, katero bo gotovo izževala, če sodimo po prvih odmevih, ki jih je knjiga že sedaj deležna. Janša je namreč v knjigi Premiki opisal delo in poteze svojih sodelavcev in vseh

vidnih ljudi, ki so bili glavni dejavniki slovenske pomladi, ki nam je prinesla novo, slovensko državo.

Urednik pri Mladinski knjigi Aleksander Zorn je ob predstavitvi knjige dejal, da predstavlja Janševa knjiga Premiki »najbolj popolno sliko vojne«.

Janševa knjiga nam odkriva tudi ozadje političnega dogajanja, ki ga še nismo poznali, in je zato kot nalašč v času, ko se na Slovenskem pripravljajo na politični predvolilni boj, ki naj bi se že začel pred toliko napovedovanimi in pričakovanimi jesenskimi volitvami. Avtor si je sicer ob izidu zaželel, da knjiga ne bi bila samo povod za politično diskusijo in politične prepire, ampak tudi dokument novejša slovenske zgodovine, ki ga je spisal slovenski disident najprej in sedanji obrambni minister republike Slovenije.

Po pričakovanjih je knjiga Janeza Janše že dvignila veliko prahu in veliko jeze in tudi zadovoljstva pri nekaterih. Med nezadovoljnimi so nekateri vidni politiki, ki so še sedaj v prvem planu na slovenskem političnem prizorišču. Vsekakor knjiga, kateri gre zasluga za iskreno in tudi zelo dobro odmerjeno časovno dobo, v kateri prihaja med nas. J.P.

NAŠA DRUŠTVA

KD »Jože Rapotec« iz Prebenega

Daleč od hrupnih prometnih cest leži v dolinski občini prijazna vas Prebeneg, kjer deluje domače Kulturno društvo »Jože Rapotec«. Uradno je nastalo leta 1979, dejavno pa je na kulturnem, gospodarskem in športno-rekreacijskem področju. Korenine društva segajo dlje v preteklost. V začetku tega stoletja je bil najprej ustanovljen pevski zbor, ki je med drugim pel v cerkvi, pa tudi ob večjih praznikih in prireditvah v vasi, vaška mladina pa je na veliki konočni ponedeljek vsako leto priredila »pomladansko veselico«, kot so jo tedaj imenovali. Kulturno delovanje, ki sicer ni bilo redno, a je bilo vendarle zelo dragoceno, je trajalo do leta 1939. Fašistične oblasti so sicer ukinile vse, kar je bilo slovenskega, že leta 1927, vendar zbor v Prebenegu kljub prepovedi ni utihnil in pevci so se na skrivaj sestajali z dirigentom Jožetom Rapotcem in skupaj vadili.

V času druge svetovne vojne je Prebeneg doživel hudo preizkušnjo. Vas je bila v tem času trikrat požgana. Dvaindvajset vaščanov je šlo k partizanom, od teh je šest padlo v boju, dva sta umrla v koncentracijskem taborišču, pet mladih kurirk iz Prebenega pa so Nemci ustrelili na Opčinah, če naj omenimo le nekatere žrtve. Ko je bilo vojnih grozot končno konec, so se domačini takoj zavzeli za aktivnejše kulturno delovanje in so že leta 1946 ustanovili prosvetno društvo, v okviru katerega je deloval tudi mešani pevski zbor. Društvo je prirejalo razne igre, proslave, večerne tečaje, prireditve za otroke in predavanja. Na žalost pa je nastopil čas Kominforma in tako je tudi v Prebenegu, kot v številnih drugih vaseh, kulturno delovanje za nekaj časa popolnoma zamrlo. Ohranila se je le »tradicija« vaških praznikov, ki so bili vsako prvo nedeljo v avgustu. Zadnja šagra je bi-

la leta 1961, nato pa je v Prebenegu vse utihnilo za celo desetletje in še več.

Leta 1974 je prvi korak za obnovitev kulturnega delovanja v vasi storila vaška mladina, ki je po tolikih letih premora ponovno priredila vaško šagro. Tradicija se je ohranila vse do danes. Po tem prvem začetku so se tudi vaščani iz Prebenega začeli zanimati za obnovitev kulturnega delovanja v vasi. V začetku leta 1979 je bil sklican javni sestanek v vaški srenjski hiši, kjer je še danes sedež KD »Jože Rapotec«. Vaščani so pokazali veliko zanimanje in tako je bilo društvo nekaj mesecev kasneje tudi formalno ustanovljeno. Poimenovali so ga po zaslužnem domačinu, ki je bil do druge vojne eden glavnih pobudnikov v vasi na kulturnem področju, pevovodja in organist v cerkvi. Leta 1945, tik pred koncem vojne, je umrl v zloglasnem koncentracijskem taborišču v Dachau.

Za prvega predsednika društva je bil izvoljen Boris Bandi, ki to nalogo opravlja tudi danes, čeprav so med tem časom to vlogo prevzeli tudi drugi člani društva. Še istega leta je bil ustanovljen tudi otroški pevski zbor, ki pa je na žalost prenehal z delovanjem že dve leti kasneje. Prebeneg namreč ni velika vas, saj šteje samo kakih 140 prebivalcev.

Med najpomembnejšimi prireditvami, ki jih je organiziralo KD »Jože Rapotec«, je prav gotovo proslava - recital ob 35-letnici ustrelitve petih prebeneških kurirk. Leta 1980 je društvo tudi dobilo svoj sedež — obnovljeno srenjsko hišo. Društvena dejavnost je tako polno zaživela. V dvorani srenjske hiše je bilo od tedaj dalje veliko zanimivih in prijetnih tako kulturnih kot družabnih večerov. Bilo je več celovečernih koncertov raznih zborov, nastopov gledaliških skupin, razstav, večerov diapozitivov, proslav. Med rednimi

Posnetek s slovesnosti ob odprtju srenjske hiše v Prebenegu (foto M. Magajna)

prireditvami pa naj omenimo silvestrovanja, miklavževanja, pustovanja, vsakoletni turnir briškole, številne izlete (med drugim v Dachau, kjer je pokopan domačin Jože Rapotec). Društvo iz Prebenega tudi redno goji stike z drugimi okoliškimi društvi in organizacijami.

KD »Jože Rapotec« je danes v Prebenegu nekaj več kot samo društvo. Lahko rečemo, da je postalo del vasi. Za obogatitev njegove dejavnosti pa bi, kot nam je dejal predsednik društva Boris Bandi, potrebovali več članov, predvsem tistih, ki pripadajo mlajši generaciji. Sedanji člani društva

sicer tudi danes ne stojijo križem rok in vsaj enkrat mesečno se v prebeneški srenjski hiši kaj dogaja. Društvo ima poleg tega tudi zemljišče, kjer vsako leto prireja šagre, koncerte, pa tudi Slovensko stalno gledališče odigra tam svojo poletno predstavo. Želeli bi, je dejal predsednik Bandi, urediti zemljišče (veliko je bilo že napravljene s prostovoljnimi delom občanov) in zgraditi na njem tudi sedež, ki bi bil res last društva. Načrt je že pripravljen, od gmotnih sredstev pa je seveda odvisno, kdaj in ali sploh bo uresničen.

(hj)

Naši manjšini se ne obeta nič dobrega

dan hud udarec. Zanimivo je, da stopajo politične sile večinskega naroda na tako izrazito protimanjšinsko pot v trenutku, ko se celo na avstrijskem Koroškem resno ukvarjajo z načrtom, kako omogočiti koroškim Slovencem prisotnost v deželni zboru.

Znano je, da ustava Republike Slovenije jamči predstavnostvo italijanske narodne manjšine v slovenskem parlamentu ne glede na število pripadnikov manjšine. Slovenska

skupnost se seveda ne bo sprijaznila z načrtom, da se izloči iz najpomembnejšega izvoljenega telesa v deželi in bo svoj protest gotovo posredovala pristojnim mednarodnim forumom.

Na gradu v Premu so bila v nedeljo, 28. t.m., 6. Premska srečanja, namenjena primorskim pesnikom, pisateljem in kulturnim delavcem. Priredila sta jih Združenje književnikov Primorske in Zveza kulturnih organizacij iz Ilirske Bistrice.

Stanko Žerjal

Sredi letošnjega junija v Medjugorju (2)

Kako gre črnogorskim četnikom med umikanjem v južno smer proti Trebinju in Dubrovniku, ne vem, pač pa sem dobro informiran o srbskih četnikih in srbskih teritorialcih v tako imenovani Krajini, to se pravi na Liki okrog malih mest Otočac, Gračac, Gospić in v notranji, zaledni Dalmaciji na področju krajev Obrovac, Benkovac, Kistanje, Knin, Drniš, Livno. Marsikje so srbski

borci od daleč obkoljeni od hrvaških bojnih čet, postopno morajo sprejemati nadzorstvo sinjih čet, primanjkuje jim goriva, sveže hrane, higienskih in sanitarnih potrebščin, uživajo le konservirane jedi, začenja se že lakota in med njimi se širi trebušni tifus. Zaradi vsega tega postajajo še bolj divji in okrutni, vendar niso več sposobni vznemirjati življenja in prometa izven svojega področja,

ker je širok obalni pas Hrvaškega Primorja in Dalmacije trdno v rokah hrvaškega vojaštva in zapadni del Hercegovine vse do Sinja in Livnega vstevši kajpak vse mostarsko področje z Medjugorjem pa v oblasti hercegovskih Hrvatov.

Dolgemu, večurnemu čakanju v vrsti za prevoz na trajektu iz Prizne na otok Pag in po drugem mostu spet na kopno pri Zadru se je mogoče izogniti le, če se poprej

vklučiš v kako karovano Karitas, ki ima pri trajektih zaradi dovažanja humanitarne pomoči absolutno in vljudno prednost. Vsaj tisti najbolj goreči podporniki Hrvatov, kot so razne skupine v Lombardiji okrog Radio Marija, so vedno pripravljeni sprejeti v svoje vrste tudi navadne romarje, seveda se je treba poprej doma dogovoriti. Tako sem storil jaz za dohod, pri samostojnem povratku pa so mi pomagali hrvaški prijatelji preskočiti dolge vrste čakajočih vozil.

Kdo iz Zahodne Evrope pravzaprav največ stori za pomoč beguncem v nekdanji Jugoslaviji —

Poslovna konferenca...

◀■■■ ■

Slovensko gospodarstvo se nahaja torej v zelo obetavnem položaju, njegova uspešnost in razvoj pa sta nedvomno odvisna od učinkovitosti in profesionalnosti slovenske vlade, ki mora v najkrajšem času sprejeti primerno lastninsko zakonodajo, decentralizirati velika podjetja, znižati mesečno inflacijo, ta se sedaj giblje med 5 in 6%, ter čimprej končati proces vključevanja Slovenije v mednarodne denarne, gospodarske in politične ustanove. Vse to bo prav gotovo še bolj odprlo pot mednarodnim investicijam, s pospeševanjem raznih rizičnih skladov, državnih subvencij ter jamstev pa se bodo tudi slovenska podjetja lažje vključila v svetovni tržni sistem.

Kongres SLS

Na tretjem kongresu Slovenske ljudske stranke v Ljubljani je bil za predsednika izvoljen Marjan Podobnik. Ob tej priložnosti je stranka predstavila svojega kandidata za predsednika Republike Slovenije. Ta je 56-letni geolog dr. Buser.

Udeležence kongresa so pozdravili predstavniki številnih slovenskih strank, pozdrave Slovenske skupnosti iz Furlanije Julijske krajine pa je posredoval predsednik Marjan Terpin.

* * *

Iz Trsta je v ponedeljek, 29. junija, krenila štafeta miru, ki bo 9. t.m. prispela v Rim. Štafeta bo obiskala vsa pomembnejša mesta v severni in srednji Italiji. Organizatorji — Zdrženje za mir, sindikat ACLI in združenje ARCI — želijo javnost predvsem opozoriti na hud položaj v republikah bivše Jugoslavije, kjer še vedno divja vojna.

LEVSTIKOVA HOTELO V ITALIJI

PALACE HOTEL je v samem središču Gorice, približno en km od državne meje. Ponaša se z odlično restavracijo, dnevnim barom, dvema dvoranama za 120 obiskovalcev in lastnim zaprtim parkiriščem.

V udobnih sobah je skupno 150 postelj. V sobah so kopalnica, sušilec za lase, mini bar, telefon in radijski ter televizijski sprejemnik. Za dobro počutje in informiranost gostov skrbi slovensko osebje.

Naslov: PALACE HOTEL, Corso Cavour 63, 34170 GORIZIA GORICA, tel. 0481/82166, fax 0481/31658

Na novo odprti HOTEL EMONA, II. kat. je v zgodovinskem središču Rima

Vse sobe imajo lastno kopalnico, radijski in televizijski sprejemnik, telefon in mini bar.

Tudi tukaj boste v družbi rojakov, ki bodo pripomogli k vašim lepšim počitnicam.

Pokličite nas na telefon: 06/7027827 ali 7027911; fax 06/7027878

Naslov: HOTEL EMONA, Via Statilia 26, 00185 ROMA

V obeh hotelih imajo slovenski gostje popust! Pričakujemo vas.

Slovenija porazila Italijo

Slovenija je na košarkarskih kvalifikacijah za olimpijsko prvenstvo premagala v Zaragoza Italijo z izidom 91:78 (37:25). Slovenski košarkarji so povsem nadigrali svoje nasprotnike in bili vedno v vodstvu. Najboljša sta bila Kodnik in Vilfan. Slovenska ekipa je nato porazila nemško.

V Miljah se bo 9. t.m. pričel 15. festival mladinskega gledališča. Privedite, ki se je včasih lahko ponašala z izredno bogatim in pestrim sporedom, bo letos nekoliko skromnejša. Na glavnem miljskem trgu Marconi bodo letos samo tri predstave, gostovalo pa bo 5 skupin. Nekaj predstav bo posvečenih tudi otrokom. Festival mladinskega gledališča se bo zaključil 12. t.m.

* * *

V Slomškovem domu v Celovcu bodo v petek, 3. julija, ob 10. uri predstavili slovensko-angleško izdajo zbirke poezij »Kresna noč - Midsummer night« koroške pesnice Milke Hartmanove. Zbirka je izšla ob avtoričinem 80. rojstnem dnevu pri celovški Mohorjevi založbi februarja letos. Na srečanju je govoril prof. Tom Priestly, ki je poezije prevedel v angleščino.

NOVI LIST

Izdajatelj: Zadruga z o.z. »NOVI LIST« - Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, števil. 157.

Uredništvo: Martin Breclj, Bojan Brezigar, Ivo Jevnikar, Helena Jovanovič, Drago Legiša (glavni in odgovorni urednik), Miro Oppelt, Saša Rudolf, Marko Tavčar in Egidij Vršaj.

Fotostatek in tisk: Tiskarna Graphart, Trst, tel. 040/772151.

Milošević ugnal...

◀■■■ ■

29. junija, odredil, naj se na letališče v Sarajevu takoj premesti bataljon kanadskih »modrih čelad«, ki je v Slavoniji, za upravljanje tehničnih naprav na letališču pa bo skrbelo francosko vojaško osebje. Na ta način bo končno začel redno delovati zračni most, ki je nujen, če se hoče preprečiti smrt celih množic v Sarajevu.

Medtem se zdi, da je v bistvu propadel načrt srbske demokratične opozicije, ki je bila v nedeljo, 28. junija, priredila v Beogradu množično manifestacijo, med katero so udeleženci zahtevali odstop vlade in predsednika Miloševića, razpis volitev in uvedbo demokracije v državi.

Med govorniki je bil tudi prestolonaslednik Aleksander Karađorđević, ki je priletel iz Londona najprej v Romunijo in so ga nato pripeljali z avtomobilom v Beograd. Govoril je seveda v slabi srbsčini, uspeh njegovih izvajanj pa je bil temu primeren. Izkazalo se je, da se od takih nasprotnikov Milošević nima ničesar bati. Člane delegacije, ki ga je obiskala, pa je kaj kmalu razorožil. Sprejel je njihovo zahtevo po dialogu, poudaril, da srbska ustava nudi možnost, da ljudstvo z volitvami ali referendumom more preveriti, ali trenutni oblastniki še uživajo njegovo zaupanje ali ne. Odločno pa je opozoril na grožnje, ki prihajajo nad Srbijo in njen narod od velikih sil, kar je nazorno dokazal razpad jugoslovanske države.

Milošević je torej dejansko ugnal svoje nasprotnike in dokazal, da je v Srbiji še vedno trdno na oblasti. Opazovalci menijo, da mu trenutno preti nevarnost le od univerzitetnih študentov, katerih boj se ni končal, ko se je razšla množica demonstrantov pred beograjsko skupščino.

bodisi Hrvatom, Muslimanom, Slovencem, če treba tudi Srbom itd.? To so na prvem mestu tisti, ki so se bili v preteklih letih ogreli v medjugorski duhovni toplini, to so bivši ali dosedanji medjugorski romarji iz Italije, Francije, Kanade, Belgije, Avstrije, Združenih držav, Nemčije itd.

Ker si domišljam, da imam nekaj življenjskih izkušenj o begunstvu in o beguncih — ekonomskih, političnih, avanturistovskih, udobnostnih, vojnih, oportunističnih itd. — iz raznih dob in raznih narodnosti ter veroizpovedi, čutim toplo zadovoljstvo, ko sem ugotovil pri sedanjih balkanskih nesrečnežih izbrano hvaležnost za pomoč. Lombardski dobrodelniki v karavani, ki me je sprejela v sopotništvo, niso mogli zamolčati prijetnega občudovanja nad olikanimi, mirnimi, disciplinirani-

mi otroci, mamicami, starčki, ki so v vrsti z listki v rokah in hvaležnostjo v besedah sprejemali njim osebno namenjene zavoje potrebščin, živil in zdravil v kraju Tūčepi pri Makarski. Podobna topla hvaležnost se je pokazala v Zadru, Splitu in Medjugorju, koder je imenovana karavana hitro in brezosebno razdeljevala velike zavoje.

Isto je doživljala skupina, ki je prišla za nami z velikanskim tovornjakom in hotela z njim čez Medjugorje kar v Mostar. Prevoznika, ki je bil tudi glavni darovalec, so s težavo odvrnili od te poti, ker je bil tovornjak preveč primerna tarča za lahko artiljerijo po strmem pobočju s planote v dolini. Tovor so preložili na štiri mala krajevna vozila in previdno odpeljali do Mostarja in ne v Sarajevo, kakor si je bil zamislil itali-

janski dobrotnik. Na vseh štirih krajih, kjer sem iz prtljajnika izvlekel nekaj mojih osebnih skromnih prispevkov, opravičujoč se, da ne morem kaj več pomagati, sem izkusil isto izbrano hvaležnost. S posebnim smehljajem je kajpak sprejeta — kava. Te namreč primanjkuje kakor elektrike in vode. Pri Vrgoracu se mi je ženica, ki ji nisem nič dal, ampak jo le nekaj vprašal, zjokala zaradi smrtnih ter invalidskih žrtev vojne v lastni družini, brž pa je pristavila, kako so Hrvati hvaležni tujcem za plemenito pomoč.

Nekateri tu v naši deželi sprašujejo, ali je popotniku dobiti hrano po hrvaški deželi. Seveda jo je dobiti. V gostinskih lokalih na obali kakor tudi v Medjugorju po zasebnih hišah, kjer prenočuješ, si postrežen čisto normalno. Živeža in zdravil in še marsičesa manj-

ka za ogromne množice beguncev. Ti so iz Slavonije in iz Bosne. Tem gre mednarodna pomoč, ker domačini imajo še zase premalo. Težje pa je popotniku najti prenočišče, ker so skoraj vsi hoteli natrpani z begunci. Posteljo je treba iskati po zasebnih hišah, tako na obali kakor v Medjugorju. Priporočljivo pa je, imeti s seboj žepno svetilko in — vodo.

Življenje teče mirno, nikakršne panike, prevladuje optimizem med domačini in begunci. Oboji prenašajo Kalvarijo dostojanstveno, stoično, osveščeni kristjani z globokim zaupanjem v Boga.

Gospa v Medjugorju se še naprej prikazuje svojim izvoljenecem, koderkoli krožijo po Evropi in Ameriki. Izmenoma je po eden vedno doma kot na »dežuranju«. V dneh mojega obiska sta bila doma dva: Ivan in Vicka. (Konec)